

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ І ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри соціальних і
гуманітарних дисциплін

(підпис) _____ Олена РЯБІНІНА
“ ____ ” _____ 2020 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Філософія і методологія науки»

циклу загальної (обов'язкової) підготовки
за другим (магістерським) рівнем вищої освіти
галузь знань 26 «Цивільна безпека»
спеціальність 261 «Пожежна безпека»
за освітньо-професійними програмами
«Пожежна безпека», «Експерт будівельний
з пожежної та техногенної безпеки».

Силабус розроблено згідно з робочою програмою навчальної дисципліни
Рекомендовано кафедрою соціальних і гуманітарних дисциплін на:

2020-2021 навчальний рік   Протокол від «31» серпня 2020 року № 1

Перезатверджено. Завідувач кафедри СіГД _____ Олена РЯБІНІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

Перезатверджено. Завідувач кафедри СіГД _____ Олена РЯБІНІНА
(підпис)

20__-20__ навчальний рік   Протокол від «__» _____ 20__ року № __

2020 рік

1. Анотація

Курс є введенням у проблематику філософії і методології науки. Наука розглядається як сфера людської духовної діяльності, спрямованої на здобуття, обґрунтування та систематизацію інтерсуб'єктивного знання про світ. Відповідно до такого підходу в межах курсу «Філософія і методологія науки» наука вивчається в широкому соціокультурному контексті і в її історичному розвитку. *У цьому полягає його навчальна задача.* Увага приділяється як виникненню переднауки у традиційних суспільствах, так і становленню класичної науки Нового часу, а також розгляду «великої науки» як феномена сучасної цивілізації.

Навчальна дисципліна «Філософія і методологія науки» розрахована на здобувачів вищої освіти, які навчаються за програмою підготовки магістра. Вона спрямована на створення теоретичного підґрунтя для світоглядної орієнтації здобувачів та є принципово значущою для морального та естетичного розвитку молоді.

2. Інформація про викладача

Загальна інформація	Каріков Сергій Анатолійович, доцент кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін соціально-психологічного факультету, доктор історичних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Чернишевська, 94, кабінет № 416. Робочий номер телефону – 707-34-78.
E-mail	sigd@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси*	- Реформація і лютеранська конфесіоналізація в Німеччині раннього нового часу; - культура епохи Відродження.
Професійні здібності*	- професійні знання і досвід теоретичної діяльності у сфері гуманітарних наук; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі.
Наукова діяльність за освітнім компонентом	1. Каріков С.А. Особливості викладання навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» при підготовці здобувачів магістерського рівня вищої освіти // Актуальні проблеми сучасної філології та методики викладання мов у вишах: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (6 квітня 2018 р., м. Харків). – Харків, 2018. – С. 158–159. 2. Каріков С.А. До проблеми викладання філософії студентам-іноземцям // Проблеми і перспективи мовної підготовки студентів.

	Матеріали XII Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків, 2017. – С. 317-319.
--	---

* – заповнюється за бажанням НПП.

3. Час та місце проведення занять з навчальної дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» проводяться згідно з затвердженим розкладом. Електронний варіант розкладу розміщено на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щопонеділка з 16.00 до 17.00 в кабінеті № 416. В разі додаткової потреби здобувача вищої освіти в консультації її час погоджується з викладачем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити: історія та культура України, філософія, політологія.

Постреквізити: стандартизація, метрологія та сертифікація у сфері цивільного захисту.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» є формування у здобувачів вищої освіти (далі – здобувачів) здатності структурувати знання, готовності до рішення складних і проблемних питань, розвиток здатності орієнтуватись у категоріальному апараті науки, здатності формувати стратегію власного теоретичного досвіду, визначати його предмет, цілі й задачі, в оволодінні дослідницькими навичками.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- сформувати у майбутніх фахівців розуміння науки як історичного явища, змістом та результатом якого є цілеспрямовано зібрані факти, розроблені гіпотези й теорії з відповідними законами, прийомами, методами дослідження, як системи понять, істинність яких перевіряється суспільною практикою;

- висвітлити проблеми сучасної техногенної цивілізації, глобальні тенденції зміни наукової картини світу, типів наукової раціональності, системи цінностей, на які орієнтуються вчені.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» здобувач вищої освіти повинен отримати:

знання:

- предмет, методологічні проблеми, функції філософії і методології науки;
- основні стадії історичного розвитку науки;
- фундаментальні наукові поняття;
- специфіку наукового пізнання порівняно з іншими формами пізнання світу;
- проблеми сучасного етапу розвитку науки.

уміння:

- здійснювати класифікацію наук;
- застосовувати емпіричні й теоретичні наукові методи у практичній діяльності;
- осмислювати динаміку наукового розвитку в широкому соціокультурному контексті;
- свідомо реалізовувати власну пізнавальну активність.

комунікація: володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення занять;

автономія та відповідальність: доносити професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців пожежно-рятувальних формувань і широкого загалу.

Повинні бути сформовані наступні *компетентності*: здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Результати навчання:

Основними результатами вивчення навчальної дисципліни «Філософія і методологія науки» є:

застосовувати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки для розв'язання наукових і прикладних задач у сфері пожежної безпеки;

розробляти і реалізовувати проекти у сфері пожежної безпеки з урахуванням цілей, обмежень, а також технічних, соціальних, економічних, правових і етичних аспектів.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Заочна форма навчання
Рік підготовки	1-й
Семестр	1-й
Обсяг кредитів ЄКТС	4
Загальна кількість годин	120 год.
Лекції	10 год.
Практичні, семінарські	2 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	108 год.
Вид підсумкового контролю	Іспит

6. Календарно-тематичний план викладання дисципліни

Тривалість академічної години в Університеті становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, що триває 80 хвилин без перерви.

Тиждень навчання	Тема та її зміст	Вид навчальних занять
1 семестр		
Модульний контроль № 1		
1-2	Тема 1.1. Предмет і головні концепції філософії і методології науки 1.1.1. Наука і філософія, їх взаємодія. 1.1.2. Основні філософсько-методологічні підходи до визначення науки.	Лек. – 2 год. СР – 11 год.
2-3	Тема 1.2: Основні стадії історичної еволюції науки 1.2.1. Головні підходи до виникнення науки. Переднаука як феномен традиційних культур. 1.2.2. Становлення і розвиток науки у Новий час та сучасну епоху.	Лек. – 2 год. СР – 15 год.
4-6	Тема 1.3: Специфіка наукового пізнання 1.3.1. Наука як форма пізнання, її особливості. 1.3.2. Суб'єкт та об'єкт наукового пізнання	СР – 13 год.
7-8	Тема 1.4. Структура наукового знання. Класифікація наук 1.4.1. Головні засади наукового знання. 1.4.2. Структура наукового знання, її рівні. 1.4.3. Класифікація наук. Міждисциплінарність у наукових дослідженнях.	Лек. – 2 год. СР – 15 год. МКР
Модульний контроль № 2		
9-11	Тема 2.1. Головні рівні і методи наукового дослідження 2.1.1. Поняття і сутність наукового методу і методології науки. 2.1.2. Емпіричний та теоретичний рівні наукового знання. 2.1.3. Основні методи наукового дослідження.	Лек. – 2 год. СР – 14 год.
12-14	Тема 2.2. Динаміка наукового прогресу 2.2.1. Головні методологічні підходи класичної науки. 2.2.2. Методологічні моделі наукового дослідження у новітню добу.	СР – 13 год.
15-16	Тема 2.3. Наукові традиції і наукові революції 2.3.1. Поняття наукової традиції, її значення. 2.3.2. Традиції і новації в науці. Наукові революції, їх види. 2.3.3. Історичні типи наукової раціональності.	Лек. – 2 год. СР – 14 год.
17-18	Тема 2.4. Наука у сучасному світі: стан і перспективи розвитку 2.4.1. Наукове співтовариство, його види. 2.4.2. Соціальний характер науки. Науковий етос.	Сем. – 2 год. СР – 13 год. МКР
Всього		120 годин

Примітка: Лек. – лекція; ПЗ – практичне заняття; Сем. – семінарське заняття; МКР – модульна контрольна робота; СР – самостійна робота.

7. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Каріков С.А. Філософія і методологія науки. Курс лекцій. – Х., 2013.
2. Кохановский В.П. Философия и методология науки. – Ростов-на-Дону, 1999.
3. ОПП вищої освіти «Експерт будівельний з пожежної та техногенної безпеки». – Х., 2020.
4. ОПП вищої освіти «Пожежна безпека». – Х., 2020.
5. Штанько В.И. Философия и методология науки. – Х., 2002.

Допоміжна

1. Лекторский В.А. Субъект, объект, познание. – М., 1980.
2. Проблема истины в современной западной философии науки. – М., 1987.
3. Чудинов Э.М. Природа научной истины. – М., 1977.
4. Ван-дер-Варден Б.А. Пробуждающаяся наука: математика древнего Египта, Вавилонии, Греции. – М., 1959.
5. Вернадский В.И. Избранные труды по истории науки. – М., 1981.
6. Гайденок В.П., Смирнов Г.А. Западноевропейская наука в средние века. – М., 1989.
7. Гайденок П.П. Эволюция понятия науки (XVII-XVIII века). – М., 1987.
8. История становления науки. – М., 1981.
9. Кирсанов В.С. Научная революция XVII века. – М., 1987.
10. Границы науки: о возможности альтернативных моделей познания. – М., 1991.
11. Полани М. Личностное знание. – М., 1985.
12. Бернал Дж. Наука в истории общества. – М., 1956.
13. Звиглянич В.А. Научные знания как культурно-исторический процесс. – К., 1989.
14. Ильин В.В. Критерии научности знания. – М., 1989.
15. Копнин П.В. Гносеологические и логические основы науки. – М., 1974.
16. Кравец А.С. Методология науки. – Воронеж, 1991.
17. Крымский С.Б. Научное знание и принципы его трансформации. – К., 1974.
18. Лешкевич Т.Г. Философия науки: традиции и новации. – М., 2001.
19. Попович М.В. Рациональність і виміри людського буття. – К., 1997.
20. Ракитов А.И. Философские проблемы науки. – М., 1977.
21. Степин В.С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации // Вопросы философии. – 1989. – № 10.
22. Степин В.С., Кузнецова Л.Ф. Научная картина мира в культуре техногенной цивилизации. – М., 1994.
23. Швырев В.С. Анализ научного познания: основные направления, формы, проблемы. – М., 1988.

24. Позитивизм и наука. – М., 1979.
25. Пуанкаре А. О науке. – М., 1990.
26. органон // Бэкон Ф. Соч.: В 2 т. – М., 1978. – Т.2.
27. Методологическое сознание в современной науке. – К., 1989.
28. Научная картина мира. Логико-гносеологические аспекты. – К., 1983.
29. Степин В.С. Теоретическое знание. – М., 2000.
30. Философия науки. Вып. 2. Гносеологические и логико-методологические проблемы. – М., 1996.
31. Эпистемология и постнеклассическая наука. – М., 1998.
32. Агацци Э. Моральное измерение науки и техники. – М., 1998.
33. Мертон Р. Амбивалентность ученого. – М., 1965.
34. Степин В.С. Философская антропология и философия науки. – М., 1992.
35. Малкей М. Наука и социология знания. – М., 1981.
36. Фролов И.Т., Юдин Б.Г. Этика науки: проблемы и дискуссии. – М., 1986.
37. Ценностные аспекты развития науки. – М., 1990.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.social.org.ua/>
2. <http://www.filosof.com.ua>

8. Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Філософія і методологія науки» здійснюється за накопичувальною бально-рейтинговою системою, основною метою якої є регулярна й комплексна оцінка результатів навчальної діяльності та сформованості компетентностей.

Оцінювання компетентностей здобувачів здійснюється з використанням трьох шкал:

- перша – національна (традиційна) – 4-бальна (чотирибальна);
- друга – рейтингова шкала оцінювання – ЄКТС;
- третья – накопичувальна шкала – 100-бальна.

Для оцінки знань використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях у формах усного опитування та письмових робіт. За навчальним планом до дисципліни «Філософія і методологія науки» входить написання двох модульних контрольних робіт. Підсумкова форма контролю – іспит.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти: Для іспиту

Поточний контроль та самостійна робота										Іспит	Сума балів за дисципліну
Модуль №1					Модуль №2						
T1.1	T1.2	T1.3	T1.4	Модуль на контрольна робота 1	T2.1	T2.2	T2.3	T2.4	Модуль на контрольна робота 2	40	100

5	5	5	5	10	5	5	5	5	10		
---	---	---	---	----	---	---	---	---	----	--	--

Оцінка за бальною шкалою елементів навчальної діяльності з дисципліни

Елементи навчальної діяльності	Усього за семестр балів
Відвідування, робота на заняттях, виконання контрольних робіт	60
Іспит	40
Усього – максимум за період	100
Накопичувальний підсумок	100

Шкали оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ЗВО	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		екзамен, диференційований залік
90-100 (та вище з урахуванням необов'язкових завдань)	A	відмінно
80-89	B	добре
65-79	C	
55-64	D	
50-54	E	задовільно
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів:

- поточного контролю роботи здобувача впродовж семестру.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на семінарському занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 2 балів):

2 бали – здобувач вільно володіє усім навчальним матеріалом, орієнтуються в темі та аргументовано висловлює свої думки, наводить приклади;

1 бал – здобувач частково володіє матеріалом та може окреслити лише деякі проблемні питання з теми;

0 балів – здобувач не знає відповіді на поставлені питання або поверхнево розкрив лише окремі положення та при цьому допустив суттєві помилки.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, тощо), аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньо-предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати

перспективу розвитку ідеї або проблеми, уміння публічно представити матеріал.

Модульна контрольна робота є складовою поточного контролю і проводиться протягом семінарського заняття, яке є заключним для кожного залікового модуля.

Кожен варіант модульної контрольної роботи складається з двох теоретичних питань, на які здобувачі мають дати розгорнуті самостійні відповіді, а також з десяти тестових завдань. Обсяг роботи – в середньому 4 сторінки шкільного зошита через клітинку.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні контрольних робіт (1 робота оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

18-20 балів – в повному обсязі здобувач володіє навчальним матеріалом, глибоко та всебічно розкрив зміст теоретичного питання;

15-17 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, в основному розкрито зміст теоретичного питання. При наданні відповіді на деякі питання не вистачає достатньої глибини та аргументації, при цьому є несуттєві неточності та незначні помилки;

11-14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві помилки;

6-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Недостатньо розкрито зміст теоретичних питань;

1-5 бали – слабо володіє навчальним матеріалом, відповіді розмиті, допущено логічні помилки;

0 балів – не володіє навчальним матеріалом і не в змозі його викласти, не виявляє розуміння теоретичних питань.

Індивідуальна самостійна робота є однією з форм роботи здобувача, яка передбачає створення умов для повної реалізації його творчих можливостей, застосування набутих знань на практиці.

Здобувачу вищої освіти необхідно обрати одну з рекомендованих тем та самостійно підготувати теоретичне повідомлення. Результати своєї роботи доповісти у формі есе, реферату або презентації.

Критерії оцінювання індивідуальної самостійної роботи здобувачів (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;

9 балів – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;

8 балів – робота виконана майже на 90% від загального обсягу;

7 балів – обсяг виконаних завдань становить від 80% до 89% від загального обсягу;

6 балів – здобувач виконав лише від 70% до 79% від загального обсягу;

5 балів – обсяг виконаної роботи становить від 50% до 69% від загального обсягу;

4 бали – виконана частина роботи складає від 40% до 49% від загального

обсягу;

3 бали – складає від 20% до 39% від загального обсягу;

2 бали – обсяг виконаних завдань складає від 10% до 19% від загального обсягу;

1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10% від загального обсягу;

0 балів – завдання передбачене на індивідуальну самостійну роботу здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється понятійний рівень здобувача, логічність та послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння встановлювати міжпредметні та внутрішньо-предметні зв'язки, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), вміння публічно чи письмово представити матеріал.

Рекомендовані завдання для індивідуальної самостійної роботи здобувачів вищої освіти визначаються викладачем наприкінці лекційного заняття на основі розглянутих навчальних питань кожної теми (відповідно до переліку завдань, наведеного нижче).

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання у формі іспиту. Проведення іспиту передбачає урахування до результатів занять здобувачів у семестрі за умови виконання усіх видів роботи, перевіреної протягом поточного контролю. Іспит проводиться на основі перевірки знань здобувача за теоретичними питаннями курсу.

Перелік теоретичних питань для підготовки до модульних контрольних робіт та до іспиту:

Модуль 1. Філософія науки.

1. Предмет дисципліни «Філософія і методологія науки».
2. Поняття наукової діяльності. Головні аспекти буття науки в суспільстві.
3. Взаємозв'язки філософії науки з іншими дисциплінами.
4. Функції філософії науки.
5. Логико-епістемологічний підхід до дослідження науки.
6. Позитивістські концепції філософії науки.
7. Соціологічний і культурологічний підходи до вивчення науки.
8. Поняття і головні концепції істини у філософії та науці.
9. Головні підходи до історичного виникнення науки.
10. Культура античного поліса і становлення перших форм теоретичного знання.
11. Головні особливості організації та розвитку знання у Середні віки. Виникнення і розвиток університетів.
12. Передумови становлення дослідної науки в культурі Нового часу.
13. Розвиток наукових методів у Новий час.
14. Наука і техніка в Новий час.
15. Організаційні центри науки Нового часу.

16. Специфіка наукової діяльності в епоху Нового часу.
17. Поняття і головні характеристики «великої науки».
18. Відношення науки до інших форм пізнання світу.
19. Наукове пізнання і його специфічні риси.
20. Проблема суб'єкта наукового пізнання.
21. Специфіка об'єкта і предмета наукового дослідження.
22. Наукове знання як система, його характеристики.
23. Ідеали і норми наукового дослідження.
24. Наукова картина світу, її функції.
25. Історичні форми наукової картини світу.
26. Роль філософських ідей в обґрунтуванні наукового знання.
27. Внутрішньо-наукові й соціальні цінності та цілі.
28. Структура наукового знання, її компоненти.
29. Науковий факт, його роль у дослідженні.
30. Поняття і характеристики наукової проблеми.
31. Наукова теорія, її види.
32. Класифікація наук. Проблема міждисциплінарності в сучасній науці.
33. Специфіка точних, природничих і гуманітарних наук.

Модуль 2. Методологія науки.

1. Поняття методу. Характерні риси методів наукового дослідження.
2. Сутність і значення методології науки.
3. Емпіричний та теоретичний рівні наукового дослідження.
4. Загальнологічні методи пізнання, їх роль у науці.
5. Структура емпіричного знання.
6. Спостереження як науковий метод, його види і характеристики.
7. Експеримент, його особливості і значення в науковому дослідженні.
8. Процедури формування наукового факту.
9. Наукові методи теоретичного рівня дослідження.
10. Становлення методології наукового дослідження в Новий час.
11. Індуктивний метод у філософії Ф. Бекона.
12. Дедуктивна модель науки і раціоналізм Р. Декарта.
13. Індуктивістська модель наукового пізнання (К. Гемпель, Г. Рейхенбах, Р. Карнап).
14. Конвенціоналістський підхід до методології науки (П. Дюгем, У. Куайн, А. Пуанкаре).
15. Фальсифікаціоністська методологія К. Поппера.
16. Методологія науково-дослідних програм І. Лакатоса.
17. Критика методології наукового пізнання (С. Тулмін, П. Фейєрабенд).
18. Характеристика і структура наукової традиції.
19. Проблеми типології наукових революцій.
20. Соціокультурні передумови наукових революцій, їх значення.
21. Поняття і типи наукової раціональності.
22. Класичний тип наукової раціональності.
23. Специфічні риси некласичної наукової раціональності.

24. Головні характеристики сучасної постнекласичної науки.
25. Головні підходи до визначення соціального інституту науки.
26. Наукові співтовариства, їх головні типи.
27. Взаємодія науки й освіти.
28. Напрями підготовки наукових кадрів.
29. Історичний розвиток способів трансляції наукових знань.
30. Наука й економіка.
31. Наука і влада.
32. Особливості державного регулювання науки.
33. Морально-етичні аспекти розвитку сучасної науки.

Індивідуальні завдання

1. Специфіка філософії і науки як форм культури.
2. Механістичний підхід до науки: сутність і характерні риси.
3. Позитивістська традиція інтерпретації науки.
4. Теоретичні моделі виникнення науки, їх специфіка.
5. Особливості пізнання у Стародавньому світі.
6. Освіта і знання у Середні віки.
7. Становлення науки як соціального інституту в Новий час.
8. Головні види людського пізнання, їх особливості.
9. Специфіка наукового пізнання.
10. Суб'єкт і об'єкт наукового пізнання.
11. Проблема побудови наукової картини світу.
12. Функції науки в сучасному суспільстві.
13. Взаємодія різних наук, їх специфіка.
14. Класифікації видів наукового знання.
15. Міждисциплінарні наукові дослідження в сучасну епоху.
16. Проблеми побудови наукової теорії.
17. Основні етапи наукового пізнання: факт, проблема, гіпотеза, теорія.
18. Методологія наукового дослідження: поняття, сутність, значення у пізнанні.
19. Взаємозв'язок емпіричного та теоретичного рівнів знання.
20. Спостереження як метод наукового пізнання, його специфіка і різновиди.
21. Експеримент як метод наукового дослідження в Новий час та в сучасну епоху.
22. Головні теоретичні методи дослідження у сучасній науці.
23. Емпіризм Ф. Бекона та раціоналізм Р. Декарта в науковому пізнанні Нового часу.
24. К. Поппер і методологія фальсифікаціонізму.
25. І. Лакатос і методологія науково-дослідних програм.
26. П. Фейєрабенд і концепція методологічного анархізму.
27. Наукова традиція і наукова новація.
28. Трактатування наукової революції у працях Т. Куна.
29. Класичний тип науки: наукові програми, їх зміст і значення.

30. Становлення неklasичного типу науки.
31. Постнеklasичний тип науки як феномен сучасності.
32. Етос науки: поняття, зміст і значення.
33. Наукове співтовариство: зміст і основні види.
34. Головні етапи становлення наукового співтовариства.

Отримані здобувачем бали за накопичувальною 100-бальною шкалою оцінювання знань переводяться у національну шкалу та в рейтингову шкалу ЄКТС згідно з таблицею.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами з навчальної дисципліни

Накопичувальна 100-бальна шкала	Рейтингова шкала ЄКТС	Національна шкала
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	задовільно
50–54	E	
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

9. Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Виконавська дисципліна всіх учасників навчального процесу.

3. При відповіді на семінарському занятті здобувач вищої освіти може користуватись лише самостійно підготовленими нотатками, конспектом.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та паралельно вести облік бальних оцінок своєї успішності.

5. Особливості навчальної дисципліни передбачають аналітичні відповіді на питання, потребують здатності міркувати та робити умовиводи.

Розробник:

доцент кафедри
соціальних і гуманітарних дисциплін

Сергій КАРИКОВ